

СТРУКТУРА РЕЄСТРУ СОРТІВ РОСЛИН УКРАЇНИ ЗА ОСНОВНИМИ ОЛІЙНИМИ КУЛЬТУРАМИ

Є. В. Гайдаш, О. В. Белка, О. Р. Кузьменко

Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України

Проведений порівняльний аналіз структури Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні за 2017, 2018 роки за основними олійними культурами (соняшник, соя, ріпак озимий) в розрізі заявників. Досліджений склад заявників. Мета досліджень - визначити стан, сегментацію, наповнюваність ринків основних олійних культур селекційним матеріалом, конкурентоспроможність власної інноваційної продукції Інституту олійних культур Національної академії аграрних наук України та позиціонування Інституту серед вітчизняних і зарубіжних оригінаторів сортів основних олійних культур (соняшнику, ріпаку, сої). Виробництво насіння сої на 63 % зосереджено на вітчизняних підприємствах, частка насіння соняшнику вітчизняного виробництва становить 31 %, а частка насіння ріпаку лише 17 %. Інститут олійних культур займає друге місце серед заявників Національної академії аграрних наук України по таких культурах як соняшник, соя, ріпак озимий. Аналіз конкурентної ситуації за останні два роки, щодо ріпаку, соняшнику та сої показує, що іноземний бізнес суттєво збільшує свою присутність на ринку України.

Ключові слова: Державний реєстр, сорт, олійна культура, національна компанія, іноземна компанія.

Вступ. Упродовж усієї історії людської цивілізації національним багатством було володіння матеріальними об'єктами. Серед вирішальних чинників економічного розвитку в сучасних умовах на першому місці є інтелектуальне виробництво, а ключовою формою стає інтелектуальна власність. Поступова трансформація результатів наукових досліджень у капітал, від використання якого автор чи власник отримує економічний ефект, відбувається шляхом трансформації наукової продукції в об'єкти права інтелектуальної власності шляхом юридичного закріплення ексклюзивних прав авторів чи власників результатів наукових досліджень на їх застосування реалізацією, розповсюдженням та іншими формами використання.

Сучасний стан економіки вимагає від усіх її галузей використання ринкових методів господарювання та дослідження ринку, його умов і законів існування.

Одним з важелів гарантування прав інтелектуальної власності на сорти і гібриди є Державний реєстр сортів рослин придатних для поширення в Україні (далі Реєстр). Реєстр – офіційний перелік сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Ринковий обіг насіння можливий тільки для тих сортів, які занесені до Реєстру (*Derzhavnyi Reiestr sortiv roslyn prydatnykh dlia poshyrennia v Ukraini za 2017, 2018*).

Мета досліджень – визначити стан, сегментацію, наповнюваність ринків основних олійних культур селекційним матеріалом, ситуацію щодо конкурентоспроможності власної інноваційної продукції Інституту олійних

культур Національної академії аграрних наук України (далі ІОК НААН) та позиціонування установи серед вітчизняних та зарубіжних оригінаторів сортів основних олійних культур (соняшнику, ріпаку, сої).

Дослідження проведені у складі маркетингових, патентно-кон'юнктурних досліджень та постійного моніторингу ринкової ситуації та інновацій в Україні щодо сортів основних олійних культур.

Матеріал та методи досліджень. Для детального вивчення та порівняння використовувались Державні Реєстри сортів рослин придатних для поширення в Україні за 2017 та 2018 роки (Derzhavnyi Reiestr sortiv roslyn prydatnykh dlia poshyrennia v Ukraini za 2017, 2018). Проводився порівняльний аналіз структури Реєстру за ці роки за культурами соняшнику, ріпаку та сої в розрізі заявників. Методи досліджень – кількісний, порівняльний аналіз. Методологія – за ДСТУ 3575-97. Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення (DSTU 3575-97, 1997).

Результати досліджень та їхнє обговорення. Оскільки в Реєстрі немає офіційних відомостей про відношення заявки до сорту чи до гібриду, а згідно закону України «Про охорону прав на сорти рослин» (Pro okhoronu prav na sorty roslyn : Zakon Ukrainy 2018) «сорт рослин» це окрема група рослин - клон, лінія, гібрид першого покоління, домовимося всі заявки називати – «сорт».

Співвідношення кількості сортів основних олійних культур вітчизняної та іноземної селекції у Державному Реєстрі у 2018 р. наведено на рисунку 1.

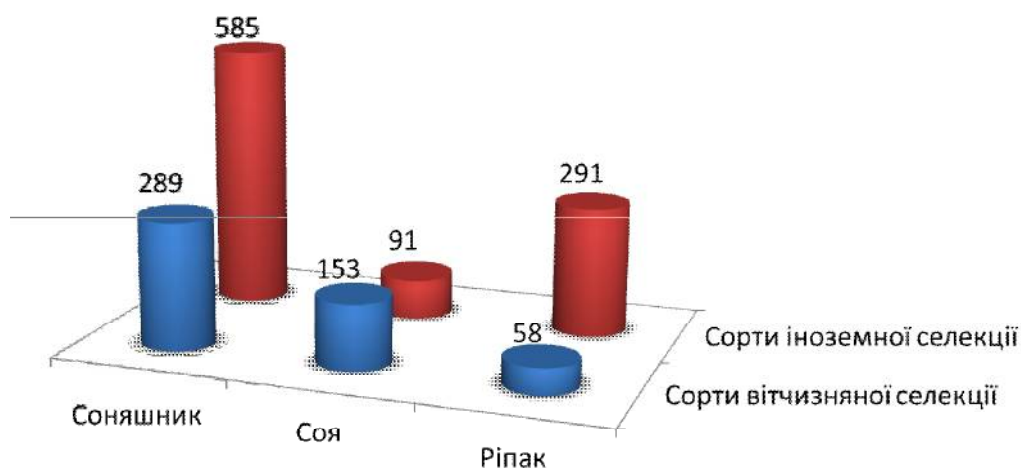

Рис. 1. Кількість сортів основних олійних культур вітчизняної та іноземної селекції в Державному Реєстрі у 2018 р.

В 2016 році до Державного Реєстру сортів рослин входило 666 сортів та гібридів соняшнику. Із них 415 іноземних, що складало 62 % (Haidash YeV, Vielka OV 2017). За два досліджувані роки Реєстр поповнився на 208 од. і налічував 874 сортів. Із них 585 од. – іноземні, що склало 67 %. Таким чином за два досліджувані роки Реєстр поповнився на 170 сортів соняшнику іноземної селекції, а національних всього на 38 сортів. (табл. 1).

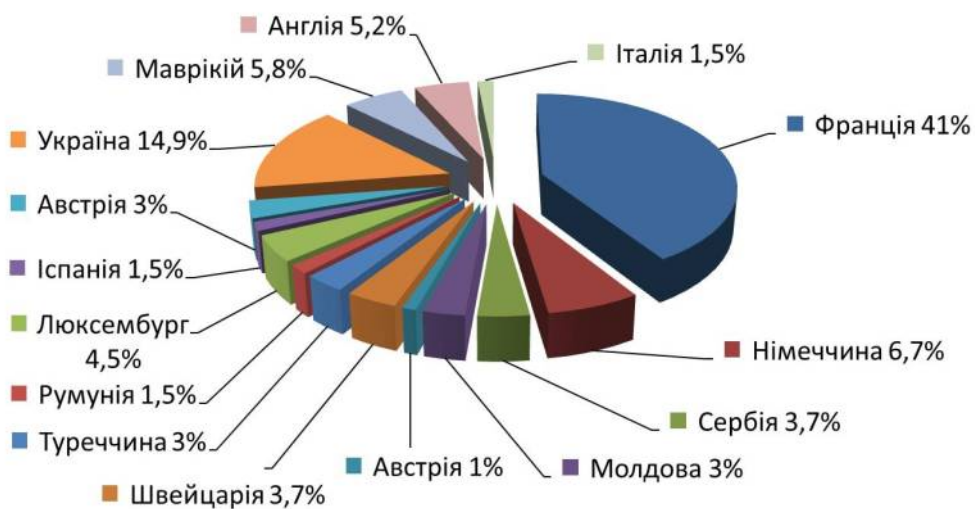
Таку кількість селекційних досягнень на ринку соняшнику України поповнив 41 заявник.

Загальну картину співвідношення за країнами заявниками сортів соняшнику в Державному Реєстрі України за період 2017–2018 рр. наведено на рисунку 2.

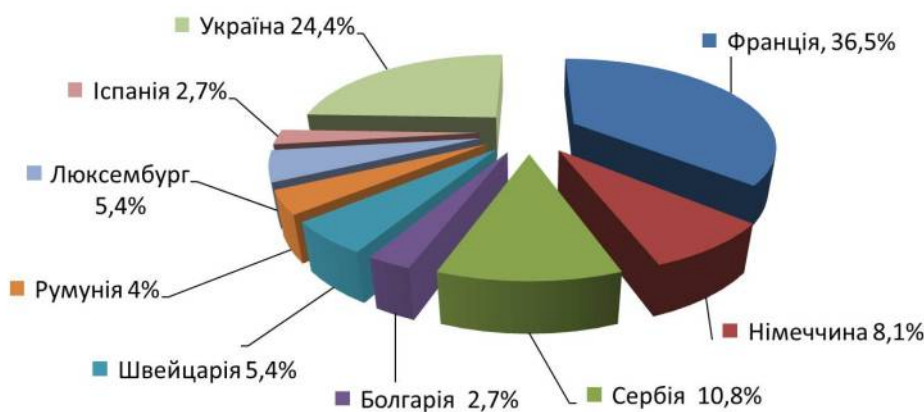
**Поповнення Реєстру сортами основних олійних культур
національної та іноземної селекції
(2017–2018 рр.)**

Назва культури	Загальна кількість станом на 2018 рік, шт	Іноземні заявники, шт	Національні заявники, %	Поповнились за 2017, 2018 рр.	
				Іноземні заявники, шт.	Національні заявники, шт.
Соняшник	874	585	67	170	38
Соя	244	91	37	40	19
Ріпак	349	291	83	93	19

2017 р.

2018 р.

Рис. 2. Розподіл за країнами заявниками сортів соняшнику у Державному реєстрі України, 2017–2018 рр.

Заявниками соняшнику в 2017–2018 роках виступає 31 іноземна компанія з 14 країн світу. Найбільш активними за досліджувані роки є 8 компаній Франції, вони поповнили Реєстр України на 85 сортів соняшнику. П'ять компаній Німеччини зареєстрували в Україні 15 сортів соняшнику. Активними за ці два

роки були дві компанії Сербії (13 сортів). Люксембург і Швейцарія представлені однією компанією, але вони поповнили Реєстр України на 10 та 9 сортів соняшнику відповідно. Також виділимо компанії Маврикію (8 од.) та Англії (7 од.). Молдова та Туреччина представлені двома компаніями, які зареєстрували по 4 нових сорти. Всього за два роки іноземні компанії зареєстрували в Україні 170 сортів соняшнику (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз структури Реєстру в розрізі заявників сортів соняшнику (2017–2018 рр.)

№ з/п	Заявник, № з/п	Код заявника	Назва заявника, власника	Країна, назва	Соняшник	
					2017, шт.	2018, шт.
1	1	1783	РАЖТ 2н	Франція	17	
	2	806	Євраліс Семанс	Франція	9	7
	3	924	Маїсадур Семанс	Франція	9	5
	4	793	Лімагрейн Юроп	Франція	6	8
	5	1356	Лабуле Семанс	Франція	4	6
	6	1941	ПАНАМ ФРАНС САРЛ	Франція	2	
	7	485	Коссад Семанс ЕС А	Франція	8	1
	8	2011	ЗААТБАУ ЛІНЦ еГен	Австрія	3	
	9	1941	ПАНАМ ФРАНС САРЛ	Франція		
2	10	1304	Штрубе ГмбХ енд Ко. КГ	Німеччина	5	
	11	2071	Штрубе Резерч ГмбХ енд Ко.КГ	Німеччина		4
	12	2092	КВС ЗААТ СЕ,	Німеччина	4	
	13	807	Дойче Заатферделунг АГ	Німеччина		1
	14	2094	Доу АгроСайенсіс ГмбХ	Німеччина		1
3	15	1978	І-т польовництва та овочівництва,	Сербія	5	4
	16	1210	ІІ "НС СЕМЕ-УКРАЇНА"			
	17	1978	І-т польовництва та овочівництва			
4	18	1942	"НОВАСЕМ" С.Р.Л.	Молдова	3	
	19	1510	ТОВ "АМГ-АГРОСЕЛЕКТ КОМЕРЦ	Молдова	1	
5	20	273	Мей Агро Тохумсулук Санаї ве Тісарет А.С.,	Туреччина	3	
	21	2062	Біотек Тохумчулук-Тарім-Юрун. Сан. ве Тіс.Лтд.Сті	Туреччина	1	
6	22	2212	"АГРОКОНТАКТ-ГЕОРГІЄВІ"	Болгарія		2
	23	2053	Добруджански Земеделски Институт	Болгарія	1	
7	24	1219	Сингента Кроп Протекшн.,	Швейцарія	5	4
8	25	918	Доу АгроСайенсіс В.м.б.Х.,	Австрія	1	
9	26	1694	Заатен Уніон,	Румунія	2	3
10	27	1893	АСПРІЯ СІДС ЕС.А.	Люксембург	6	4
11	28	1520	Адванта Сід Інтернешнал,	Маврикій	8	
12	29	1985	НУСІД ЮРОП ЛТД. 5 ТГ,	Англія	7	
13	30	1902	Семілас ФІТО, С.А.	Іспанія	2	2
14	31	1908	ІСЕА Срл	Італія	2	
Всього іноземних					114	56
15	32	9	ТОВ «Піонер Насіння Україна»	Україна	5	3
	33	736	ТОВ «ВНІС»	Україна	2	1
	34	2016	ТОВ «ОРАНДО»	Україна		
	35	1517	ТОВ агрофірма "Українське насіння"		3	
	36	2019	ТОВ "Акпадон-Агро"	Україна		2
	37	2195	ТОВ "Агропромислова фірма "Флора"	Україна		1
	38	2047	ТОВ "Луганський І-т Селекції і Технологій	Україна		1
	39	404	І-т рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН	Україна	3	6
	40	1702	Інститут олійних культур НААН	Україна	4	2
	41	1591	Селекційно-генетичний інститут - НААН	Україна	3	2
Всього вітчизняних					20	18
Всього					134	74

Із загальної кількості вітчизняних заявників за досліджувані два роки, 7 заявників це комерційні фірми. Вони додали в Реєстр 18 од. соняшнику.

Заявниками соняшнику також виступають наукові установи Національної академії аграрних наук України. А саме Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва – 9 сортів, ІОК НААН – 6 сортів, Селекційно-генетичний інститут – Національний центр насіннєзнавства та сортовивчення – 5 сортів. Всього за 2017, 2018 рр. Реєстр поповнився на 38 од. соняшнику вітчизняної селекції (20 і 18 од. відповідно), (табл. 2).

Аналізуючи Реєстр щодо сортів сої, придатних до поширення в Україні, зазначаємо що загальна кількість сої з 185 од. в 2016 році [5] зросла до 244 од. в 2018 році (табл. 1). Якщо в 2016 році в Реєстрі сортів іноземної селекції нараховувалось 51 сорт сої та це складало 28 % [5], то в 2018 році сортів сої іноземної селекції нараховувалось 91 од., що склало 37 % від загальної кількості сортів сої в Реєстрі. За два роки кількість сортів сої в Реєстрі збільшилась на 59 од., із них 40 сортів іноземної селекції (табл. 1).

Частка вітчизняної селекції сої починаючи з 2011 року стрімко падає. В 2011 році Реєстр сої нараховував 96 сортів вітчизняної сої при цьому частка національних сортів складала 87 % від загальної кількості 110 од. В 2016 р. – 134 вітчизняних сорти, 72 % від загальної кількості (185 сортів сої) [5], а в 2018 році – 153 од., 63 % від загальної кількості (244 сорти сої) (табл. 1).

Загальну картину співвідношення за країнами заявниками сортів сої в Державному Реєстрі України за період 2017–2018 рр. наведено на рисунку 3.

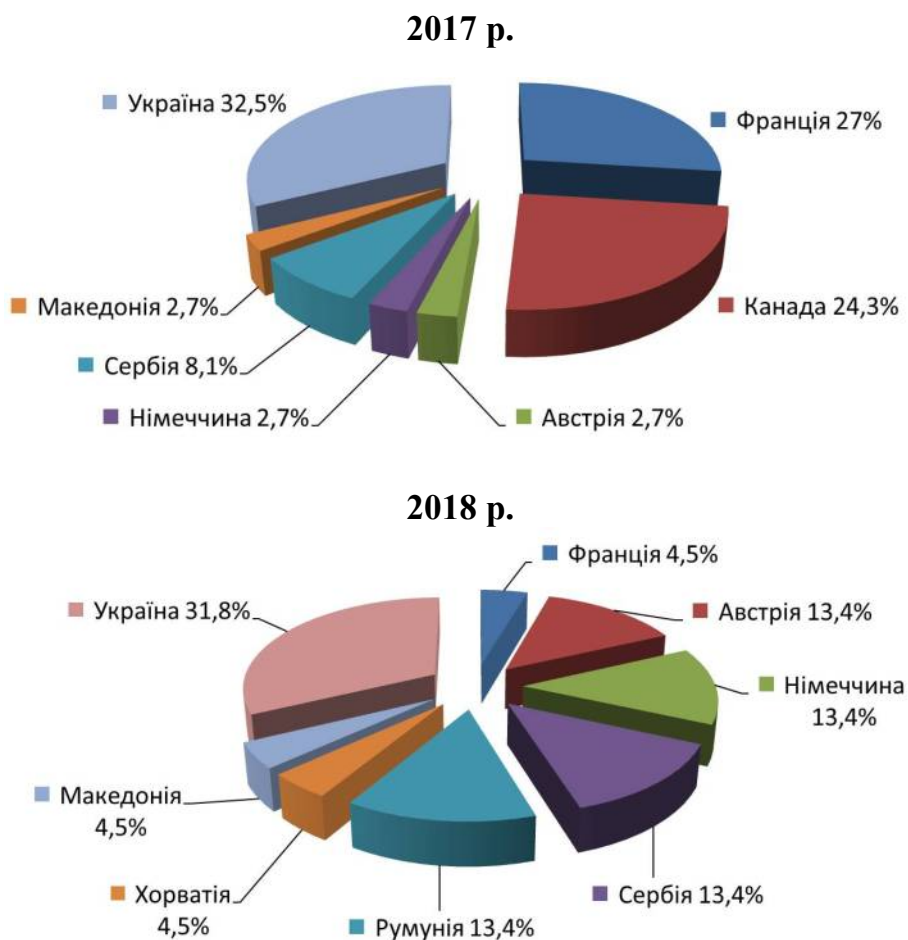

Рис. 3. Розподіл за країнами заявниками сортів сої у Державному реєстрі України, 2017–2018 рр.

В таблиці 3 представлені всі 23 заявники сої які зайшли на ринок України в 2017–2018 рр. із десяти країн світу.

Іноземний бізнес представлений 14 заявниками із 9 країн світу. Це селекційні компанії з Франції, Канади, Австрії, Німеччини, Сербії, Румунії, Хорватії, Македонії. В 2017 році на ринку України найактивніші були французькі заявники (10 сортів), заявники з Канади (9 сортів). В 2018 році виділились компанії Австрії, Німеччини, Сербії, Румунії. Вони вивели на ринок України по 3 нових сорти сої. Конкуренцію на ринку селекційних досягнень складають як іноземні компанії, так і вітчизняні наукові селекційні установи та фірми.

Таблиця 3

Аналіз структури Реєстру в розрізі заявників сортів сої (2017–2018 рр.)

№ з/п	Заявник, № з/п	Код заявника	Назва заявника, власника	Країна, назва	Соя	
					2017, шт.	2018, шт.
1	1	1783	РАЖТ 2н	Франція	6	
	2	806	Євраліс Семанс	Франція	3	1
	3	485	Коссад Семанс ЕС А	Франція	1	
2	4	2061	Севіта Генетик	Канада	3	
	5	1898	Гурон Коммодітіс Інк.	Канада	6	
3	6	2011	ЗААТБАУ ЛІНЦ еГен	Австрія		3
	7	1498	Пробстдорфер Заатцухт Гез.м.б.Х. енд КоКГ	Австрія	1	
4	8	807	Дойче Заатферделунг АГ	Німеччина		3
	9	926	Заатен-Уніон ГмБХ	Німеччина	1	
5	10	1978 1210	Інститут польовництва та овочівництва, Іноземне Підприємство "НС СЕМЕ-УКРАЇНА"	Сербія		3
6	11	142	Семенсес Прогрейн ІНК.	Сербія	3	
7	12	1694	Заатен Уніон,	Румунія		3
8	13	2205	Дельта Аграр д.о.о.	Хорватія		1
9	14	1564	Заатцухт Донау Гес.м.б.Х. & КоКГ	Македонія	1	1
Всього іноземних					25	15
10	15	1667	ТОВ "НВП "Агробіопродукт"	Україна	1	
	16	1914	ТОВ "ТерраВіта Україна"	Україна		1
	17	1581 404	І-т рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН	Україна	6	
	18	1702	Інститут олійних культур НААН	Україна	1	1
	19	1591	Селекційно-генетичний інститут НААН	Україна		2
	20	1626	Інститут землеробства НААН»	Україна	3	
	21	1669	Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН	Україна		1
	22	1861	Буковинська державна с/г дослідна ст. І-ту с/г Карпатського регіону НААН	Україна	1	
	23	1987	Кіровоградська ДСДС НААН	Україна		2
Всього вітчизняних					12	7
Всього					37	22

Найбільшу кількість високопродуктивних сортів сої (17 сортів) демонструють наукові установи Національної академії аграрних наук України. Вони представлені 7-ма заявниками. Найбільшу активність виявили Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва, (6 сортів у 2017 р.), Інститут землеробства (3 сорти в 2017 р.). ІОК НААН зареєстрував по одному сорту в 2017 і 2018 роках. ТОВ "Науково-виробниче підприємство "Агробіопродукт" зареєструвало в 2017 році один сорт сої, в 2018 році один сорт ТОВ "Терра Віта Україна". Таким

чином, за досліджувані два роки Реєстр поповнився 19 сортами сої вітчизняної селекції (табл. 3).

Якщо говорити про український ринок ріпаку, то він найбільше із олійних культур покритий західною генетикою. І вони з кожним роком збільшують свою частку ринку. Іноземні компанії мають більше можливостей по створенню попиту серед вітчизняних фермерів

По кількості сортів олійних культур в 2010 році ріпак озимий займав третє місце після соняшнику і сої. Його кількість в 2010 році складала всього 58 од., але при цьому частка сортів іноземної селекції складала 55 %. В 2016 році кількість сортів ріпаку уже була 237 од., при цьому частка сортів іноземної селекції складала 84 % [5].

Порівняно з 2016 роком, кількість заявників, які зареєстрували озимий ріпак значно збільшилась, особливо серед іноземних компаній.

Загальну картину співвідношення за країнами заявниками сортів ріпаку озимого в Державному Реєстрі України за період 2017–2018 рр. наведено на рисунку 4.

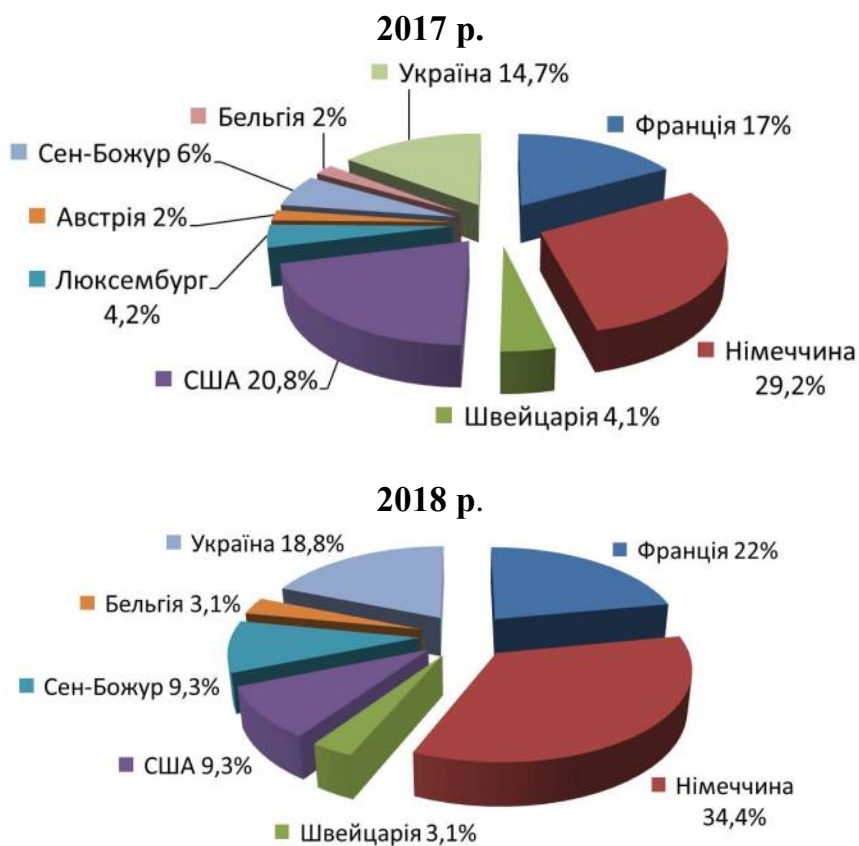

Рис. 4. Розподіл за країнами-заявниками у Державному реєстрі України сортів ріпаку озимого, 2017–2018 рр.

За останні два роки (2017–2018 рр.) український Реєстр поповнився 112 од. озимого ріпаку. Із них 93 од. іноземні. У 2018 році загальна кількість ріпаку складала 349 од. Із них 291 сорт іноземних селекціонерів, що склало 83 % (табл. 1).

Іноземна селекція ріпаку в Реєстрі України представлена 17 компаніями із 8 країн світу (табл. 4).

Безсумнівним лідером є Німеччина. Чотири німецькі компанії за цей час зареєстрували у Реєстрі та завели на ринок України аж 36 сортів ріпаку. Велику активність проявляє й Франція. П'ять французьких компаній зареєстрували 22 сорти ріпаку. Дві компанії США поповнили Реєстр сортів України на 16 од. Не малу активність показала компанія Лімагрейн Юроп, зареєстрована в Сен-Божур – 9 од.

Серед вітчизняних заявників 3 заявники, що не входять в систему НААН, за два роки поповнили Реєстр на 11 од. ріпаку. П'ять наукових установ НААН додали в Реєстр за два роки 8 сортів ріпаку. Всього за два досліджувані роки у Реєстр додано 19 вітчизняних сортів озимого ріпаку (табл. 4).

Таким чином, станом на 2018 рік в Реєстрі було зареєстровано 349 сортів ріпаку озимого, із них 291 од. іноземних і частка ріпаку іноземної селекції склала 83 % (табл. 4).

Таблиця 4

**Аналіз структури Реєстру в розрізі заявників сортів ріпаку озимого
(2017–2018 рр.)**

№ з/п	Заявник, № з/п	Код заявника	Назва заявника, власника	Країна, назва	Ріпак	
					2017, шт.	2018, шт.
1	1	1783	РАЖТ 2н	Франція	3	3
	2	806	Євраліс Семанс	Франція		2
	3	924	Маїсадур Семанс	Франція	2	1
	4	793	Лімагрейн Юроп	Франція	3	6
	5	485	Коссад Семанс ЕС А	Франція		2
2	6	2092	КВС ЗААТ СЕ,	Німеччина	5	3
	7	807	Дойче Заатферделунг АГ	Німеччина	5	9
	8	912	Норддойче Пфланценцухт Ганс-Георг Лембе КГ	Німеччина	3	4
	9	1991	Байер КропСайенс АГ	Німеччина	1	6
3	10	1219	Сингента Кроп Протекшн,.	Швейцарія	2	
	11	1959	Сингента Партісіпейшнз АГ	Швейцарія		2
4	12	844	Монсанто Технологі ЛТД	США	9	6
	13	1688	Піонер Оверсіз Корпорейшн	США	1	
5	14	1893	АСПРІЯ СІДС ЕС.А.	Люксембург	2	
6	15	2011	ЗААТБАУ ЛІНЦ еГен	Австрія	1	
7	16	793	Лімагрейн Юроп	Сен-Божур	3	6
8	17	1793	Байер КропСайенс НВ	Бельгія	1	2
Всього іноземних					41	52
9	19	9	ТОВ «Піонер Насіння Україна»	Україна	5	
	20	736	ТОВ «Всеукраїнський науковий інститут селекції»	Україна		5
	21	350	Національний університет біоресурсів і природокористування	Україна		1
	22	1581 404	Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН	Україна		1
	23	1702	Інститут олійних культур НААН	Україна		1
	24	1992	Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН	Україна	2	2
	25	1626	Інститут землеробства НААН»	Україна		1
	26	1669	І-т кормів та с/г Поділля НААН	Україна		1
Всього вітчизняних					7	12
Всього					48	64

Висновки. За досліджуваний період Інститут олійних культур займає друге місце серед заявників Національної академії аграрних наук України по таких культурах як соняшник, соя, ріпак озимий. А саме, за два роки Реєстр поповнився на 10 сортів соняшнику, 2 сорти сої, 2 сорти ріпаку озимого селекції ІОК НААН.

Аналіз сортових пропозицій щодо соняшнику, сої, ріпаку на ринку насіння України показав, що із 847 сортів соняшнику, які дозволено використовувати на території України, 585 од. виробляються іноземними насінницькими компаніями, із 244 сортів сої 91 од. – іноземні, із 349 сортів ріпаку озимого – 291 од. іноземних заявників.

Отже, виробництво насіння сої на 63 % зосереджено на вітчизняних підприємствах, частка насіння соняшнику вітчизняного виробництва становить 31 %, а частка насіння ріпаку лише 17 %.

Аналіз конкурентної ситуації, за останні два роки, щодо ріпаку, соняшнику та сої показує що іноземний бізнес суттєво збільшує свою присутність на ринку України. Простежуються стійкі тенденції в діяльності іноземних компаній. Відмічається стає просування іноземних селекційних компаній в Україні, які пропонують разом із насінням ще й технологічний супровід та засоби захисту рослин. Тому без державного регулювання та квотування чисельності іноземних сортів в Держреєстрі України, найкращим вітчизняним селекційним інноваціям буде важко отримати комерційну перевагу на власному ринку та змінити тенденції домінування іноземних заявників.

References

Derzhavnyi Reiestr sortiv roslyn prydatnykh dlia poshyrennia v Ukraini za 2017 r. Rozdil «Silskohospodarski: oliini ta priadyvni» (2017) Ministerstvo ahrarynoi polityky Ukrainy, Derzhavna sluzhba z okhorony prav na sorty roslyn. Kyiv, 2017.

Derzhavnyi Reiestr sortiv roslyn prydatnykh dlia poshyrennia v Ukraini za 2018 r. Rozdil «Silskohospodarski: oliini ta priadyvni» (2018) Ministerstvo ahrarynoi polityky Ukrainy, Derzhavna sluzhba z okhorony prav na sorty roslyn. Kyiv, 2018.

DSTU 3575-97 (1997) Patentni doslidzhennia. Osnovni polozhennia ta poriadok provedennia. Kyiv: Derzhstandart Ukrainy: 16.

Pro okhoronu prav na sorty roslyn : Zakon Ukrainy vid 21 kvitnia 1993 r. № 3116–KhII (potochna redaktsiia vid 04.10.2018 r.). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1993. № 21. St. 218. (2018). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>. Accesed 15.02.2019.

Haidash YeV, Bielka OV (2017) Oliini kultury v Derzhavnomu reiestri sortiv roslyn Ukrainy. Naukovo-tekhichniyi biuleten Instytutu oliinykh kultur NAAN, Zaporizhzhia, vyp 24: 227–236.

СТРУКТУРА РЕЕСТРА СОРТОВ РАСТЕНИЙ УКРАИНЫ ПО ОСНОВНЫМ МАСЛИЧНЫМ КУЛЬТУРАМ

Е. В. Гайдаш, Е. В. Белка, Е. Р. Кузьменко

Институт масличных культур Национальной академии аграрных наук Украины

Цель исследований – определить состояние, сегментацию, наполняемость рынков основных масличных культур селекционным материалом, конкурентоспособность собственной инновационной

продукции Института масличных культур Национальной академии аграрных наук Украины и позиционирование Института среди отечественных и зарубежных оригинаторов сортов основных масличных культур (подсолнечника, рапса, сои).

Исследования проведены в составе маркетинговых, патентно-конъюнктурных исследований и постоянного мониторинга рыночной ситуации и инноваций в Украине по сортам основных масличных культур.

Для детального изучения и сравнения использовались Государственные Реестры сортов растений пригодных для распространения в Украине за 2017 и 2018 годы. Проводился сравнительный анализ структуры Реестра за эти годы по культурам подсолнечника, рапса озимого и сои в разрезе заявителей. Методы исследований – количественный, сравнительный анализ. Методология - по ГОСТ 3575-97. Патентные исследования. Основные положения и порядок проведения.

За 2017–2018 гг. Реестр пополнился на 170 сортов подсолнечника иностранной селекции, а национальных всего на 38 сортов.

Заявителями подсолнечника в 2017-2018 годах выступает 31 иностранная компания из 14 стран мира. Наиболее активны – 8 компаний Франции (85 сортов). Всего за два года иностранные компании зарегистрировали в Украине 170 сортов подсолнечника.

Из отечественных заявителей 7 – коммерческие (18 сортов подсолнечника) и научные учреждения Национальной академии аграрных наук Украины (20 сортов).

За два года количество сортов сои в Реестре увеличилась на 59 ед., из них 40 сортов иностранной селекции.

Иностранный бизнес представлен 14 заявителями из 9 стран мира. Это селекционные кампании из Франции, Канады, Австрии, Германии, Сербии, Румынии, Хорватии, Македонии.

С 19 сортов отечественных заявителей оригинаторами 17 сортов сои являются научные учреждения Национальной академии аграрных наук Украины.

За 2017–2018 гг. Украинский Реестр пополнился 112 ед. озимого рапса. из них 93 ед. иностранные. В 2018 году общее количество рапса составляла 349 ед., из них 291 сорт иностранных селекционеров, составил 83%.

Несомненным лидером является Германия (36 сортов рапса). Пять французских компаний зарегистрировали 22 сорта рапса.

Среди отечественных заявителей трое за два года пополнили Реестр на 11 ед. рапса. Пять научных учреждений Национальной академии аграрных наук Украины добавили в Реестр за два года 8 сортов рапса.

Выводы. За исследуемый период Институт масличных культур занимает второе место среди заявителей Национальной академии аграрных наук Украины по основным масличным культурам.

Анализ сортовых предложений по подсолнечнику, сое, рапсу на рынке семян Украины показал, что из 847 сортов подсолнечника которые разрешено использовать на территории Украины 585 производятся иностранными семеноводческими кампаниями, из 244 сортов сои –91 иностранные, из 349 сортов рапса озимого – 291 иностранных заявителей.

Анализ конкурентной ситуации, за последние два года, показывает, что иностранный бизнес существенно увеличивает свое присутствие на рынке Украины. А именно, отмечается постоянное продвижение иностранных селекционных компаний, предлагающих вместе с семенами еще и технологическую поддержку и средства защиты растений. Поэтому, без государственного регулирования и квотирования численности иностранных сортов в Реестре Украины лучшим отечественным селекционным инновациям будет трудно

получить коммерческое преимущество на собственном рынке и изменить тенденции доминирования иностранных заявителей.

Ключевые слова: Государственный реестр, сорт, масличная культура, национальная компания, зарубежная компания

ANALYSIS OF THE OILSEED CROPS STRUCTURE IN THE UKRAINIAN STATE REGISTER OF PLANT VARIETIES

Gaydash E. V., Bielka O. V., Kuzmenko O. R.

Institute of Oilseed Crops of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

The purpose of the research is to determine the state, segmentation, filling of the markets of basic oilseeds with breeding materials, competitiveness of their own innovative products of the Institute of Oilseed Crops of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine and positioning the Institute among domestic and foreign originators of varieties of basic oilseeds (sunflower, rapeseed, soybean).

The studies were carried out as part of marketing, patent and market research and continuous monitoring of the market situation and innovations in Ukraine by varieties of major oilseeds.

For detailed study and comparison, State Registers of plant varieties suitable for distribution in Ukraine for 2017 and 2018 were used. A comparative analysis of the structure of the Registry over the years was carried out for sunflower, winter rape and soybean crops by applicants. Research methods – quantitative, comparative analysis. Methodology - according to GOST 3575-97. Patent research. The main provisions and procedure.

For 2017–2018 The register has been replenished with 170 varieties of sunflower of foreign selection, and the national total of 38 varieties.

The sunflower applicants in 2017-2018 are 31 foreign companies from 14 countries of the world. The most active are 8 French companies (85 varieties). In just two years, foreign companies have registered 170 varieties of sunflower in Ukraine.

Of the domestic applicants 7 are commercial (18 varieties of sunflower) and scientific institutions of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine (20 varieties).

For two years, the number of soybean varieties in the Register has increased by 59 units. Of these, 40 varieties of foreign selection.

Foreign business is represented by 14 applicants from 9 countries of the world. These are selection campaigns from France, Canada, Austria, Germany, Serbia, Romania, Croatia, Macedonia.

With 19 varieties of domestic applicants, originators of 17 soybean varieties are scientific institutions of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine.

For 2017–2018 The Ukrainian Registry added 112 units. winter rape. Of these, 93 units. foreign. In 2018, the total amount of rapeseed was 349 units. Of these, 291 varieties of foreign breeders, amounted to 83%.

The undoubted leader is Germany (36 rapeseed varieties). Five French campaigns registered 22 rapeseed varieties.

Among the domestic applicants, three in two years replenished the Register with 11 units. rapeseed. Five scientific institutions of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine added 8 rapeseed varieties to the Register in two years.

Findings. During the study period, Institute of Oilseed Crops ranks second among the applicants of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine in major oilseeds.

Analysis of varietal offers for sunflower, soybean, rapeseed on the seed market of Ukraine showed that out of 847 sunflower varieties that are allowed to be used on the territory of Ukraine, 585 are produced by foreign seed-growing campaigns, out of 244 soybean varieties –91 are foreign, of 349 varieties of winter rapeseed - 291 foreign applicants.

An analysis of the competitive situation over the past two years shows that foreign business significantly increases its presence in the Ukrainian market. Namely, we note the constant promotion of foreign breeding companies, which, together with the seeds, also offer technological and plant protection products. Therefore, without state regulation and quotas on the number of foreign varieties in the Ukrainian Register, the best domestic breeding innovations will find it difficult to gain a commercial advantage in their own market and change the dominance trends of foreign applicants.

Key words: state register, variety, main oilseeds, national campaign, foreign company